

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

3.1 ขอบเขตของการวิจัย

1) พื้นที่และประชากร ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จำกัดขอบเขตในการศึกษาเพื่อให้เหมาะสมกับระยะเวลาและเนื้อหาในการศึกษา โดยมุ่งศึกษาความไว้วางใจทางการเมืองของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยกำหนดพื้นที่อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส เป็นพื้นที่ในการศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากพื้นที่จังหวัดนราธิวาสเป็นพื้นที่ที่มีเหตุการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้นบ่อยที่สุดในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากสถิติเหตุการณ์ความไม่สงบในรอบ 10 เดือน (17 ตุลาคม 2541 – 31 กรกฎาคม 2542) ใน 3 จังหวัด ซึ่งมีทั้งสิ้น 50 ครั้ง เกิดขึ้นที่จังหวัดนราธิวาสถึง 28 ครั้ง ส่วนจังหวัดยะลาและปัตตานี จังหวัดละ 11 ครั้งเท่านั้น และจังหวัดนราธิวาสยังเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ชายแดนติดต่อกับประเทศมาเลเซียมากที่สุด จึงเป็นพื้นที่ที่มีความมั่นคงของประเทศมาก นอกจากนี้แล้ว จังหวัดนราธิวาส เป็นพื้นที่ที่ผู้วิจัยกำลังปฏิบัติหน้าที่ในราชการอยู่ด้วย ส่วนอำเภอระแงะนั้น ในอดีตเคยเป็นเมืองใน 7 หัวเมืองของมณฑลปัตตานี และเป็นพื้นที่ที่มีเหตุการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้นมากที่สุดในจังหวัดนราธิวาส ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ จึงเป็นที่มาของการเลือกพื้นที่นี้ทำการวิจัย

2) ด้านเนื้อหา ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบของเนื้อหาในการนำเสนอต่อไปนี้

- ความเป็นมา สภาพทางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง ตลอดจนปัญหาและนโยบายของรัฐบาลต่อชาวไทยมุสลิม จังหวัดชายแดนภาคใต้

- ผลการศึกษาระดับความไว้วางใจทางการเมืองของชาวไทยมุสลิมอำเภอระแงะที่มีต่อระบบการเมือง ได้แก่ ผู้มีอำนาจทางการเมือง ระบบการเมืองการปกครองและประชาคมการเมือง

- ปัจจัยที่มีผลต่อระดับความไว้วางใจทางการเมืองของชาวไทยมุสลิม และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ กับระดับความไว้วางใจทางการเมือง

- สรุปผลที่ได้จากการวิจัย ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.2 วิธีการเก็บข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยในเชิงปริมาณเป็นหลัก ดังนั้นการเก็บข้อมูลจึงใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดข้างต้น ทั้งที่เป็นโครงสร้างและไม่เป็นโครงสร้าง อย่างไรก็ตามการวิจัยยังต้องอาศัยข้อมูลในเชิงเอกสารประกอบการวิเคราะห์ด้วย ดังนั้นจึงสามารถกำหนดวิธีการเก็บข้อมูลไว้ดังนี้

ก. การศึกษาค้นคว้าจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาในการวิจัย เช่น เอกสารทางราชการ หนังสือ หนังสือพิมพ์ ฯลฯ เป็นต้น จากหอสมุดสถาบันการศึกษา และส่วนราชการต่าง ๆ เช่น หอสมุดแห่งชาติ หอสมุดมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ห้องสมุดศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) สภาความมั่นคงแห่งชาติ ที่ทำการปกครองจังหวัดนราธิวาส และที่ทำการปกครองอำเภอระแงะ เป็นต้น

ข. การศึกษาในภาคสนาม จากการสัมภาษณ์ผู้นำศาสนา ผู้นำชุมชน/หมู่บ้าน และชาวไทยมุสลิมทั่วไป ดังนี้

วิธีการ/เป้าหมาย	ผู้นำศาสนา	ผู้นำชุมชน/หมู่บ้าน	ชาวไทยมุสลิมทั่วไป	รวม
แบบสอบถาม	10	40	350	400
สัมภาษณ์เจาะลึก	2	2	6	10

โดยแบบสอบถาม แบบสอบถามประเภทคำตอบเลือกตอบ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีจำนวน 9 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานที่เรียน (ปอเนาะ, โรงเรียนรัฐบาล) อาชีพ รายได้ การมีหรือไม่มีตำแหน่งทางสังคม ตำแหน่งทางสังคม (ถ้ามี) และการติดตามข่าวสารทางการเมือง

ส่วนที่ 2 เป็นประเด็นวัดระดับความไว้วางใจทางการเมืองของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มีต่อ ระบบการเมือง ประกอบด้วย ผู้มีอำนาจทางการเมือง ระบบการเมืองการปกครอง และประชาคมการเมือง โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วนตามกลุ่มประเด็น แบบสอบถามแบ่งเป็นกลุ่มละ 10 ข้อ รวม 30 ข้อ (30 ประเด็น) ดังนี้

1) ความไว้วางใจต่อผู้มีอำนาจทางการเมือง ได้แก่ รัฐบาล นักการเมือง ข้าราชการ เป็นต้น จำนวน 10 ข้อ

2) ความไว้วางใจต่อระบอบการเมืองการปกครอง ได้แก่ การเลือกตั้ง รัฐธรรมนูญ ระบบราชการ กระบวนการยุติธรรม สิทธิและเสรีภาพทางการเมือง จำนวน 10 ข้อ

3) ความไว้วางใจต่อประชาคมการเมือง ได้แก่ เพื่อนบ้านที่เป็นคนต่างศาสนา มุสลิมด้วยกันแต่จบการศึกษาตามระบบการศึกษารัฐบาลไทย รับราชการในพื้นที่ ความเท่าเทียมกันในสังคมเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอื่น เป็นต้น จำนวน 10 ข้อ

สำหรับส่วนที่ 2 นี้ เป็นการสอบถามความคิดเห็น โดยแบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องแสดงความเห็นต่อระบบการเมืองไทยใน 3 ประเด็นดังกล่าว ซึ่งจะสร้างเป็นแบบ Rating Scale ตามวิธีการของ Likert โดยให้น้ำหนักตามความสำคัญ ซึ่งจะให้คะแนนดังต่อไปนี้

ตัวเลือก	คะแนน
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5
เห็นด้วย	4
ไม่แน่ใจ/ไม่ทราบ	3
ไม่เห็นด้วย	2
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1

3.3 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1) ตัวแปรอิสระ คือ ตัวแปรที่เป็นลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานที่เรียน รายได้ อาชีพ การมี/ไม่มีตำแหน่งทางสังคม ตำแหน่งทางสังคม (ถ้ามี) และการติดตามข่าวสารทางการเมือง นอกจากนี้ ยังมีตัวแปรที่เป็นปัจจัยมาจากปัจจัยแวดล้อมทางการเมืองที่มีผลต่อความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชน ได้แก่ การตัดสินใจรัฐบาล การดำเนินงานของรัฐบาล และปฏิกิริยาที่รัฐบาลมีต่อข้อเรียกร้องต่าง ๆ ในระบบการเมือง

2) ตัวแปรตาม คือ ความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อระบบการเมือง ประกอบด้วย ผู้มีอำนาจทางการเมือง ระบบการเมืองการปกครอง และประชาคมการเมือง

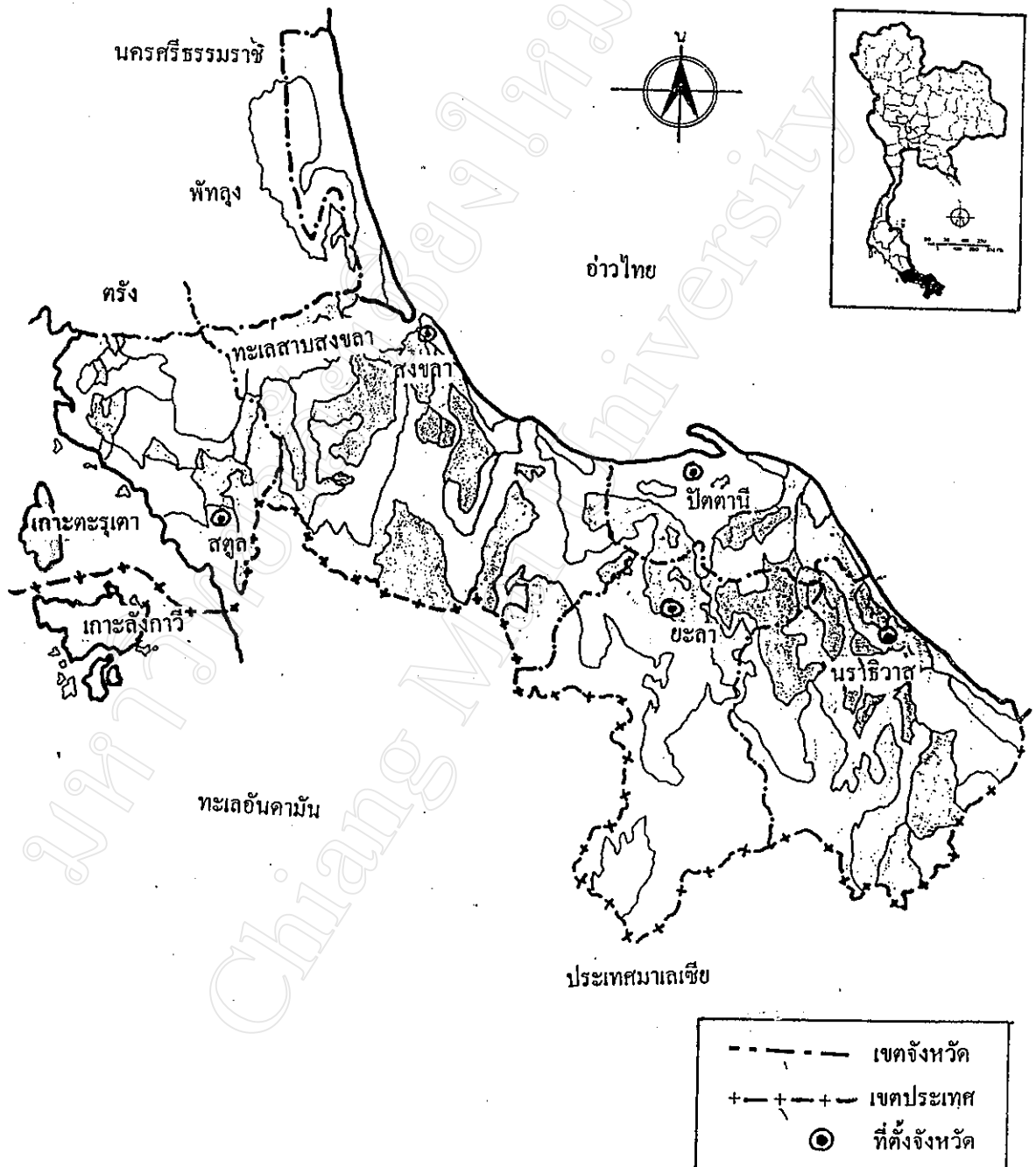
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS (Statistical Package for Social Sciences) สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากแบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง ใช้สถิติแบบจำกัดและไม่จำกัดการกระจายของข้อมูล (Parametric and Non Parametric Statistics) ดังนี้

- การวิเคราะห์ตัวแปรเดี่ยว (Univariate) สถิติที่ใช้ คือ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย
- การวิเคราะห์ตัวแปรคู่ (Bivariate) สถิติที่ใช้คือ Chi-Square และ ANOVA ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

2) ส่วนข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการของ ผู้นำศาสนา ผู้นำชุมชน/หมู่บ้าน และชาวไทยมุสลิมทั่วไป นำมาประกอบในการวิเคราะห์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เจาะลึกมากยิ่งขึ้น

แผนที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

รูปที่ 4.1 แสดงแผนที่จังหวัดชายแดนภาคใต้